

Zápis č. 9
ze zasedání Výboru pro zdravotnictví
Zastupitelstva Olomouckého kraje
ze dne 22. 2. 2023

Přítomni:

MUDr. Marcela Škvařilová, Ph.D.
Mgr. Kamila Baláková
Mgr. Radka Filipčíková, Ph.D., MBA, LL.M., MPA
Jitka Horká, DiS.
PhDr. Rostislav Hrdiborský
Blanka Kolečkářová
Martin Malášek
MUDr. Ivo Mareš, MBA
MUDr. Irena Pachtová
Mgr. Isabela Pospíšilová
Bc. Drahomír Sigmund, MBA
PharmDr. Robert Šrejma
MUDr. Vítězslav Vavroušek, MBA, MPH

Nepřítomni:

MUDr. Martin Eliáš

Omluveni:

Dan Chromec
MUDr. Lumír Kantor, Ph.D.
JUDr. Vladimír Lichnovský
Ing. Lenka Slováková
MUDr. Radan Volnohradský

Hosté:

Mgr. Dalibor Horák
Ing. Bohuslav Kolář, MBA, LL.M.
Jan Zatloukal
Mgr. Robert Běhal

Program:

1. Úvod
2. Seznámení s aktuálními usneseními Zastupitelstva Olomouckého kraje v oblasti zdravotnictví
3. Kontrola plnění předchozích usnesení výboru
4. Výpadky v zásobování léčivými přípravky – aktuální stav
5. Různé

Zápis:

1. Úvod

Předsedkyně výboru MUDr. Škvařilová zahájila zasedání výboru pro zdravotnictví (dále také jen „zdravotní výbor“), přivítala jeho členy a hosty zasedání.

Výbor schválil navržený program dnešního zasedání.

2. Seznámení s aktuálními usneseními Zastupitelstva Olomouckého kraje v oblasti zdravotnictví

Tajemník výboru informoval o usneseních Zastupitelstva Olomouckého kraje (ZOK) v oblasti zdravotnictví v době od minulého zasedání zdravotního výboru, a to ze zasedání ZOK 12. 12. 2022 a zasedání ZOK 20. 2. 2023.

3. Kontrola plnění předchozích usnesení výboru

Předsedkyně výboru MUDr. Škvařilová konstatovala, že z minulého zasedání zdravotního výboru nevznikly úkoly, požadované informace (důvody neposkytnutí individuální dotace a informace o prvním jednání pracovní skupiny pro rozvoj zdravotních služeb v kraji) byly zaslány se zápisem z minulého zasedání.

4. Výpadky v zásobování léčivými přípravky – aktuální stav

MUDr. Škvařilová požádala Mgr. Běhala, vedoucího lékárníka Fakultní nemocnice Olomouc, o prezentaci informací k výpadkům v zásobování léčivými přípravky. Mgr. Běhal předeslal, že velké výpadky v zásobování léčivými přípravky, které pozorujeme v posledních měsících, mají komplexní řadu příčin. Především celosvětově roste poptávka po léčivech, proti které stojí jejich nedostatečná nabídka.

Co se týče výroby a logistiky, je nutno zmínit, že účinné látky, z nichž jsou vyráběny léky, se produkují pouze v jednotkách továren na světě, a to většinou v Asii (kam se produkce přesunula kvůli nižším nákladům, ekologickým, sociálním a bezpečnostním standardům atp.). Soustředění výroby účinných látek do několika málo míst pak znamená, že když v lokalitě dotčené továrny vznikne nějaké omezení, není zajištěna surovina pro mnoho výrobců konečných lékových forem (kterými jsou tablety, injekce, sirupy, čípky, masti) na různých místech na světě. Délka doby plánování výroby léčiv není záležitostí v řádu měsíců ale spíše let, proto nelze reagovat zcela operativně.

K dalším problémům patří nízká cenová hladina léků v ČR (u mnoha běžných léků cena v Německu 4 až 6 krát vyšší než u nás). Maximální ceny léků (a úhrady u regulovaných léčivých přípravků) jsou stanovovány jako průměr z 3 nejnižších referenčních cen v zemích EU. Výrobci mají tendenci nabízet léky na trhu, kde se nabízí vyšší cena. V různých státech EU jsou také různé regulace cen léků. S tím souvisí tzv. reexporty, kdy léky, které už byly uvedeny na trh u nás, distributor exportuje do ciziny.

V neposlední řadě lze také poukázat na paniku, která vzniká na základě zpráv o nedostatku různých léků ve sdělovacích prostředcích, a vede ke skupování léků. Zásobování ovlivňují aktuální události - pandemie COVID-19, důsledky války na Ukrajině.

Na webových stránkách Státního ústavu pro kontrolu léčiv se nachází informace o výpadech léků.

V lékárenské praxi můžeme rozlišit několik úrovní pro řešení nedostatku léčiv. Nejjednodušší způsob vyrovnání se s nedostatkem nastává, když je možné lék nahradit

jiným přípravkem chemicky totožným (generická substituce), jinou silou – množstvím (např. tableta 80 mg nahrazena 2 tabletami 40 mg téhož přípravku), jinou lékovou formou (roztok nahrazen sirupem), nebo 1 přípravek se nahradí 2 léky (když původní byl složen chemicky z 2 substancí). Takové vyrovnání neohrožuje zdraví, ale dochází ke snížení komfortu.

Významnější jsou případy, ve kterých se výpadek řeší substitucí neregistrovaným lékem dovezeným ze zahraničí, nebo lékem připraveným „magistraliter“ v lékárně (krátká expirace, jištění kvality není certifikováno jako v „klasické“ výrobě), dále nestandardní dělení lékových forem (např. dávka léku má být tableta 250 mg, použije se polovina potahované tablety 500 mg – nelze u všech léků), náhrada nevhodnou lékovou formou (tableta místo sirupu pro dítě – polykání, dávkování). V těchto případech sice také nedochází k ohrožení zdraví, ale zvyšují se náklady a významně se snižuje komfort.

Nejvážnější jsou případy, kdy je nutné lék substituovat přípravkem s jinou účinnou látkou (např. používání nepatřičných antibiotik - souvisí s problematikou antibiotické rezistence, nastávají např. trávící obtíže u pacienta, použití jiného anestetika vede k pomalejšímu probouzení po anestezii). Uvedená substituce vede k suboptimálním léčebným výsledkům, dochází ke zvýšení nákladů, významně se snižuje komfort. Lze očekávat v budoucnu, že takové okolnosti mohou vést i k odkládání léčby.

Všechny výpadky kladou zvýšené nároky na lékárníky, lékaře i pacienty. Zásadně se zvyšují náklady a administrativní náročnost. Kladou se větší nároky na personál lékáren a jeho odbornost, pacienti i lékaři pocítují nižší komfort (doplatky na léky), sledujeme suboptimální léčebné výsledky. Léárny musí mít větší zásoby (nárok na finance, skladovací prostory, expirace), nefunguje hladce dosud běžné elektronické objednávání u dodavatelů.

Dále Mgr. Běhal informoval o aktuálně obtížněji dostupných léčivých přípravcích podle typů - antibiotika, cytostatika, oční přípravky, přípravky na střevní infekty, hormonální přípravky.

Nelze očekávat rychlé a snadné řešení výpadků, protože jsou způsobené dlouhodobou kumulací a komplexností příčiny. Řešení na úrovni ČR budou mít pouze omezený efekt (významné příčiny vyplývají z globální situace). Řešení se musí hledat také na úrovni EU. Je nutné přesunout výrobních kapacity zpět do Evropy (což ale bude mít za následek výrazný nárůst nákladů).

Připravuje se novela zákona o léčivech, která zavede povinné zásoby, nebo rozšíření hlášení (následkem budou opět vyšší náklady). K řešení situace by přispělo, kdyby stát znal forecasty (prognózy) výroby a dovozu léčiv do ČR. Stát by také mohl dodávky podmínit garancemi dodání určitého množství přípravku. Je potřebná změna cenové politiky, úroveň cen části léků není udržitelná současně se zachováním jejich dostupnosti.

Návrhy zdánlivě snadných řešení jako např. distanční výdej (e-shopy na receptové léky) je třeba posuzovat kriticky. Bez hlubších změn v systému lékárenství (odměňování, povinnosti a odpovědnosti) by tyto změny vedly k přesunu významné části příjmů lékárenského segmentu k největším on-line provozovatelům. Tento výpadek příjmů menších nezávislých lékáren by vedl k narušení sítě lékáren jako zdravotnických zařízení.

MUDr. Škvařilová poděkovala za velmi kvalitní informace k tématu a zajímala se, zda mají kraje nějaké kompetence ve vztahu k zásobování léčivy. Mgr. Horák reagoval, že takové kompetence kraje nemají, také požádal Mgr. Běhala, zda může použít jeho prezentaci pro informování členů zdravotní komise Rady Asociace krajů, Mgr. Běhal s tím souhlasil. Mgr. Baláková se ptala, zda způsob stanovování cen léků, který se užívá u nás, je obdobný i v jiných státech, Mgr. Běhal uvedl, že např. na Slovensku. Ing. Kolář se zeptal,

jaké jsou možnosti vlivu na cenotvorbu a kdo zastupuje lékárny při vyjednávání. Mgr. Běhal reagoval, že možnost zúčastnit se dohodovacího řízení se zlepšuje, lékárny zastupuje Grémium majitelů lékáren (jako zástupce největšího počtu lékáren).

5. Různé

Mgr. Horák doplnil informaci o zákonných povinnostech krajů ve vztahu k zajištění lékařské pohotovostní služby sdělením, že pouze v sedmi krajích ze čtrnácti včetně Prahy jsou otevřeny nonstop lékárny, Olomoucký kraj je mezi nimi. Po zasedání výboru Mgr. Horák zaslal následující odkaz na mediální článek o problematice lékařské pohotovostní služby <https://www.vitalia.cz/clanky/lekarny-pohotovost-nonstop/>.

Členové výboru požádali o zaslání prezentace dnešního tématu spolu se zápisem z dnešního zasedání výboru.

Příští zasedání zdravotního výboru se bude konat 24. 5. 2023 ve 14:30.

V Olomouci dne 22. 2. 2023

.....
MUDr. Marcela Škvařilová, Ph.D.
předsedkyně výboru

Přílohy: Usnesení
Prezenční listina